

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

УДК 364.4-78

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20314911>

Формування професійної компетентності фахівців соціальної роботи у сфері підтримки військовослужбовців та ветеранів

Трефлер Ростислав Юрійович

аспірант кафедри соціології та соціальної роботи

Національний університет «Львівська політехніка»

<https://orcid.org/0009-0007-0591-920X>

Прийнято: 11.04.2026 | Опубліковано: 30.04.2026

***Анотація:** Метою статті є теоретичне обґрунтування змісту та структури професійної компетентності фахівців соціальної роботи у сфері підтримки військовослужбовців і ветеранів, а також визначення педагогічних засад її формування в умовах війни та повоєнного відновлення.*

У дослідженні використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, зокрема аналіз, синтез, узагальнення наукових джерел, порівняльний аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду, а також систематизацію підходів до визначення професійної компетентності та її складових.

У статті проаналізовано сучасні підходи до розуміння професійної компетентності фахівців соціальної роботи та встановлено її інтегративний характер. Визначено специфіку професійної діяльності у сфері підтримки військовослужбовців і ветеранів, що зумовлена наявністю бойового досвіду, психотравматичних наслідків, складністю процесів соціальної адаптації та необхідністю міждисциплінарної взаємодії. Обґрунтовано структуру професійної компетентності, яка включає когнітивний, операційно-діяльнісний,

ціннісно-мотиваційний та рефлексивно-аналітичний компоненти. Встановлено, що ключовими для ефективної професійної діяльності є здатність до кризового втручання, застосування травмоінформованого підходу, робота в мультидисциплінарних командах, а також розуміння особливостей військової культури. Визначено основні педагогічні підходи до формування професійної компетентності, серед яких компетентнісний, діяльнісний, міждисциплінарний, практико-орієнтований і травмоінформований підходи, що забезпечують поєднання теоретичної підготовки з практичним досвідом.

Доведено, що формування професійної компетентності фахівців соціальної роботи у сфері підтримки військовослужбовців і ветеранів потребує системного оновлення змісту професійної підготовки з урахуванням сучасних викликів війни та повоєнного відновлення. Обґрунтовано необхідність розроблення цілісних педагогічних моделей підготовки, орієнтованих на інтеграцію знань, практичних умінь і ціннісних орієнтацій. Перспективи подальших досліджень пов'язані з емпіричною перевіркою ефективності запропонованих підходів та впровадженням інноваційних освітніх технологій у процес професійної підготовки.

Ключові слова: професійна підготовка, соціальні працівники, ветерани війни, військовослужбовці, військова соціальна робота, міждисциплінарна взаємодія, соціальна адаптація.

Developing Professional Competence of Social Work Specialists in Supporting Military Personnel and Veterans

Rostyslav Trefler

Postgraduate student of the Department of Sociology and Social Work

National University «Lviv Polytechnic»

<https://orcid.org/0009-0007-0591-920X>

Abstract: *The purpose of the article is to provide a theoretical substantiation of the content and structure of professional competence of social work specialists in the field of support for military personnel and veterans, as well as to determine the pedagogical foundations of its formation under conditions of war and post-war recovery.*

The study employs a set of general scientific and special methods, including analysis, synthesis, generalization of scientific sources, comparative analysis of domestic and foreign experience, and systematization of approaches to defining professional competence and its components.

The article analyzes contemporary approaches to understanding the professional competence of social work specialists and establishes its integrative nature. The specific features of professional activity in the field of support for military personnel and veterans are identified, determined by combat experience, psychological trauma, the complexity of social adaptation processes, and the need for interdisciplinary interaction. The structure of professional competence is substantiated, including cognitive, operational-activity, value-motivational, and reflective-analytical components. It is established that key competencies for effective professional activity include the ability to perform crisis intervention, apply a trauma-informed approach, work in multidisciplinary teams, and understand the specifics of military culture. The main pedagogical approaches to the formation of professional competence are identified, including competence-based, activity-based, interdisciplinary, practice-oriented, and trauma-informed approaches, which ensure the integration of theoretical training with practical experience.

It is proved that the formation of professional competence of social work specialists in the field of support for military personnel and veterans requires a systematic modernization of professional training content in accordance with the challenges of war and post-war recovery. The necessity of developing comprehensive pedagogical models focused on the integration of knowledge, practical skills, and

value orientations is substantiated. Prospects for further research are related to the empirical verification of the effectiveness of the proposed approaches and the implementation of innovative educational technologies in professional training.

Keywords: *professional training, social workers, war veterans, military personnel, military social work, interdisciplinary interaction, social adaptation.*

Постановка проблеми. В умовах повномасштабної війни в Україні суттєво зросла потреба у наданні комплексної соціальної підтримки військовослужбовцям, ветеранам та членам їхніх сімей. Наслідки війни мають багатовимірний характер і охоплюють психологічні, соціальні, економічні та поведінкові аспекти, що ускладнює процес їхньої соціальної адаптації та реінтеграції у цивільне життя.

У цих умовах особливої актуальності набуває діяльність фахівців соціальної роботи, які забезпечують супровід військових і ветеранів, надають соціально-психологічну підтримку, сприяють відновленню соціальних зв'язків та інтеграції у громаду. Водночас ефективність такої діяльності безпосередньо залежить від рівня сформованості їхньої професійної компетентності.

Сучасна система підготовки фахівців соціальної роботи в Україні значною мірою сформована у довоєнний період і не повною мірою відповідає новим викликам, пов'язаним із масовою травматизацією населення, специфікою військового досвіду та необхідністю роботи з ветеранами. Це зумовлює необхідність переосмислення змісту професійної підготовки соціальних працівників, зокрема у контексті формування компетентностей, необхідних для роботи з військовослужбовцями та ветеранами.

Таким чином, виникає об'єктивна суперечність між зростаючою потребою у висококваліфікованих фахівцях соціальної роботи у сфері підтримки військових і ветеранів та недостатнім рівнем теоретичного і

методичного забезпечення процесу формування їхньої професійної компетентності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика соціальної роботи з військовослужбовцями та ветеранами в останні роки стала предметом активного наукового дослідження. У вітчизняній науковій літературі основна увага зосереджується на практичних аспектах соціальної підтримки зазначених категорій населення.

Зокрема, у дослідженнях Н. Сайко розкрито зміст і напрями соціальної роботи з ветеранами російсько-української війни, акцентовано увагу на необхідності комплексного підходу до їхньої соціальної адаптації та реінтеграції [1]. Подібні підходи представлені у працях Д. Дакал, Т. Голубенко, І. Івженко, де обґрунтовується важливість інституційного розвитку системи соціальної підтримки військовослужбовців [2].

Етичні, комунікативні та психологічні аспекти взаємодії фахівців із ветеранами, які мають бойовий досвід, ґрунтовно досліджуються у працях А. Назмієва та О. Товстухи [3, 4]. Автори наголошують на важливості розробки специфічних протоколів спілкування, що базуються на розумінні психології комбатанта. У свою чергу, Т. Семигіна та О. Столярик у своїх працях підкреслюють критичну необхідність впровадження травмоінформованого підходу, який дозволяє враховувати вплив пережитого стресу на процес соціального функціонування клієнта [5].

Водночас питання професійної підготовки фахівців соціальної роботи до роботи з військовослужбовцями та ветеранами у вітчизняних дослідженнях розглядається переважно фрагментарно та не має системного характеру.

Окремий напрям сучасних досліджень становить проблема формування професійної компетентності фахівців соціальної сфери. Так, Л. Данильчук наголошує на необхідності формування міжгалузевих спеціальних компетентностей, що забезпечують здатність фахівців соціальної сфери

ефективно діяти в умовах соціальних трансформацій, зумовлених війною, та застосовувати інтегровані професійні рішення у змінному соціальному середовищі [6]. У свою чергу, Є. Чорноштан обґрунтовує потребу модернізації програм фундаментальної професійної підготовки соціальних працівників на основі поєднання компетентнісного, практикоорієнтованого та міждисциплінарного підходів, а також підкреслює важливість інтеграції зарубіжного досвіду, оновлення змісту навчання та посилення практичної складової освітнього процесу [7].

У дослідженнях зарубіжних авторів, що розвивають концепцію військової соціальної роботи, одним із ключових є підхід, запропонований Н. Вутен. Автор акцентує увагу на необхідності вузькоспеціалізованої підготовки соціальних працівників до роботи у військовому середовищі, з урахуванням специфіки військової субкультури, бойового досвіду та його соціально-психологічних наслідків [8].

Зокрема, у міжнародних підходах до підготовки фахівців соціальної роботи визначається система ключових професійних компетентностей, серед яких важливе місце займають навички роботи з посттравматичними станами, кризовими ситуаціями та сімейними проблемами [9]. Значна увага приділяється впровадженню травмоінформованого підходу як основи ефективної взаємодії з клієнтами, які мають досвід травматичних подій [10].

Особливе значення надається використанню практико-орієнтованих методів навчання, таких як кейс-метод, симуляційне навчання та міждисциплінарна підготовка, що забезпечують наближення освітнього процесу до реальних професійних ситуацій [11].

Разом із тим, навіть у зарубіжних дослідженнях питання цілісного педагогічного забезпечення процесу формування професійної компетентності фахівців соціальної роботи у сфері підтримки військовослужбовців та ветеранів

залишається недостатньо розробленим, зокрема в частині створення системної моделі такої підготовки в умовах війни та повоєнного відновлення.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на зростання кількості наукових праць, присвячених соціальній роботі з військовослужбовцями та ветеранами, проведений аналіз свідчить про відсутність цілісного наукового підходу до розв'язання проблеми формування професійної компетентності фахівців у цій сфері. Наявні дослідження переважно зосереджені на окремих аспектах соціальної підтримки або практичних напрямках роботи, що ускладнює формування системного уявлення про зміст і структуру відповідної професійної підготовки.

Зокрема, у сучасній науковій літературі недостатньо обґрунтовано структуру професійної компетентності фахівців соціальної роботи з урахуванням специфіки військового контексту, зокрема впливу бойового досвіду, психологічної травматизації та особливостей соціальної реінтеграції ветеранів. Водночас відсутнє узгоджене розуміння педагогічних засад формування такої компетентності у процесі професійної підготовки, що проявляється у фрагментарності освітніх підходів і невідповідності змісту навчальних програм сучасним викликам.

Окремою проблемою є збереження розриву між теоретичною підготовкою майбутніх фахівців та практичними вимогами професійної діяльності у сфері підтримки військовослужбовців і ветеранів. Це зумовлює недостатній рівень сформованості прикладних умінь, зокрема у сфері роботи з травмою, кризового втручання та міжвідомчої взаємодії.

Крім того, обмежено дослідженими залишаються можливості адаптації міжнародного досвіду підготовки соціальних працівників до українських умов, що набуває особливої актуальності в контексті тривалої війни та майбутнього повоєнного відновлення.

Таким чином, наукова проблема полягає у необхідності теоретичного обґрунтування та розроблення цілісних педагогічних засад формування професійної компетентності фахівців соціальної роботи у сфері підтримки військовослужбовців та ветеранів, що й визначає спрямованість даного дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є теоретичне обґрунтування змісту та структури професійної компетентності фахівців соціальної роботи у сфері підтримки військовослужбовців та ветеранів, а також визначення педагогічних засад її формування в умовах війни та повоєнного відновлення.

Для досягнення поставленої мети передбачено розв'язання таких завдань дослідження:

1. проаналізувати сучасні наукові підходи до розуміння професійної компетентності фахівців соціальної роботи;
2. з'ясувати специфіку професійної діяльності у сфері підтримки військовослужбовців та ветеранів;
3. визначити ключові компоненти професійної компетентності фахівців соціальної роботи з урахуванням особливостей військового контексту;
4. обґрунтувати педагогічні підходи до формування зазначеної компетентності у процесі професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасній науковій літературі професійна компетентність розглядається як інтегративна характеристика особистості фахівця, що поєднує систему знань, умінь, навичок, ціннісних орієнтацій та професійно значущих якостей, які забезпечують ефективність професійної діяльності. У межах компетентнісного підходу, що активно розвивається у вищій освіті, компетентність трактується не лише як результат навчання, а як здатність до успішного застосування знань у реальних професійних ситуаціях [12].

Сучасні дослідження у сфері соціальної роботи підкреслюють, що професійна компетентність має багатовимірну структуру та включає когнітивний, операційний і ціннісно-мотиваційний компоненти. При цьому особливого значення набуває здатність фахівця діяти в умовах невизначеності, що є характерним для роботи з вразливими категоріями населення, зокрема військовослужбовцями та ветеранами.

Компетентнісний підхід до підготовки соціальних працівників набуває важливого значення, оскільки забезпечує орієнтацію не лише на засвоєння теоретичних знань, а й на формування здатності ефективно діяти у складних професійних ситуаціях [13]. У межах цього підходу визначається система ключових компетентностей, необхідних для здійснення соціальної роботи, серед яких важливе місце займають етична відповідальність, критичне мислення, здатність до міждисциплінарної взаємодії та робота з різними соціальними групами.

Водночас професійна компетентність потребує розширення з урахуванням нових соціальних викликів, зокрема пов'язаних із війною та її наслідками. У цьому контексті особливого значення набуває травмоінформована практика, яка передбачає формування у фахівців здатності розпізнавати наслідки психологічної травми та адекватно реагувати на них у процесі професійної діяльності [5].

Таким чином, професійна компетентність фахівців соціальної роботи у сучасних умовах розглядається як динамічна система, що потребує постійного оновлення та адаптації до нових соціальних викликів, зокрема пов'язаних із підтримкою військовослужбовців та ветеранів.

Професійна діяльність фахівців соціальної роботи у сфері підтримки військовослужбовців та ветеранів характеризується високим рівнем складності та багатовимірності, що обумовлено специфікою військового досвіду клієнтів і його наслідками. На відміну від інших категорій отримувачів соціальних

послуг, військовослужбовці та ветерани стикаються з комплексом проблем, що поєднують психологічні, соціальні та економічні аспекти [14].

Одним із ключових факторів, що визначає специфіку цієї діяльності, є наявність бойового досвіду та пов'язаних із ним психотравматичних наслідків, зокрема посттравматичного стресового розладу, депресивних станів і труднощів соціальної адаптації. Це зумовлює необхідність застосування спеціалізованих підходів до соціальної роботи, орієнтованих на врахування травматичного досвіду клієнтів.

Підтримка військовослужбовців та ветеранів має здійснюватися на основі інтеграції соціальної, психологічної та медичної допомоги. Водночас ефективність такої підтримки значною мірою залежить від рівня міжвідомчої взаємодії та здатності фахівців працювати в мультидисциплінарних командах.

Окрему увагу в сучасних дослідженнях приділено ролі соціальної підтримки у процесі реінтеграції ветеранів у цивільне життя. Встановлено, що наявність ефективних соціальних зв'язків, підтримка з боку сім'ї та громади є ключовими чинниками успішної адаптації [15]. У цьому контексті соціальний працівник виступає не лише як надавач послуг, але і як координатор соціальної взаємодії.

Важливою особливістю професійної діяльності у цій сфері є також необхідність врахування специфіки військової культури, яка визначає систему цінностей, норм поведінки та способів комунікації військовослужбовців [4]. Недостатнє розуміння цих особливостей може призводити до зниження ефективності професійної взаємодії.

Таким чином, специфіка професійної діяльності фахівців соціальної роботи у сфері підтримки військовослужбовців та ветеранів визначається комплексністю проблем клієнтів, необхідністю використання травмоінформованого підходу, міждисциплінарної взаємодії та врахування

військового контексту, що висуває підвищені вимоги до рівня їхньої професійної компетентності.

Професійна компетентність фахівців соціальної роботи у сфері підтримки військовослужбовців та ветеранів має комплексний та інтегративний характер і формується як система взаємопов'язаних компонентів, що забезпечують ефективність професійної діяльності в умовах підвищеної соціальної та психологічної складності.

Узагальнення сучасних наукових підходів до професійної підготовки соціальних працівників, а також аналіз міжнародних стандартів соціальної роботи з військовослужбовцями та ветеранами дає підстави виокремити такі ключові компоненти професійної компетентності [16].

Першим є когнітивний компонент, який охоплює систему теоретичних знань про особливості військового досвіду, наслідки бойових дій, механізми психологічної травматизації, соціальну адаптацію та реінтеграцію ветеранів. Важливим є також розуміння соціальної політики у сфері ветеранських послуг та нормативно-правової бази соціального захисту. У міжнародних дослідженнях підкреслюється, що без глибокого розуміння військового контексту соціальний працівник не здатний ефективно взаємодіяти з цією категорією клієнтів [8].

Другим є операційно-діяльнісний компонент, який включає практичні навички соціального супроводу військовослужбовців і ветеранів, кризового втручання, кейс-менеджменту, міжвідомчої координації та роботи в мультидисциплінарних командах. Саме цей компонент визначає здатність фахівця застосовувати теоретичні знання у реальних професійних ситуаціях, що особливо важливо в умовах високого рівня невизначеності та стресу.

Третім є ціннісно-мотиваційний компонент, який відображає професійні установки, етичні орієнтири та рівень емпатії фахівця. У контексті роботи з ветеранами цей компонент набуває особливого значення, оскільки передбачає

повагу до досвіду військової служби, недискримінаційне ставлення та готовність до довготривалої взаємодії з клієнтом. Саме ціннісна складова визначає якість соціальної взаємодії та рівень довіри між клієнтом і фахівцем.

Окремо доцільно виділити рефлексивно-аналітичний компонент, який забезпечує здатність фахівця оцінювати власну професійну діяльність, аналізувати складні випадки та коригувати стратегії втручання. Рефлексія є ключовим механізмом професійного розвитку соціального працівника, особливо у сфері роботи з травматизованими групами населення.

Таким чином, професійна компетентність фахівців соціальної роботи у сфері підтримки військовослужбовців та ветеранів має багатовимірну структуру, що інтегрує знання, практичні навички, цінності та рефлексивні здібності, забезпечуючи ефективність їхньої професійної діяльності в складних соціальних умовах.

Формування професійної компетентності фахівців соціальної роботи у сфері підтримки військовослужбовців та ветеранів потребує застосування сучасних педагогічних підходів, які забезпечують поєднання теоретичної підготовки з практичною діяльністю та враховують специфіку майбутньої професійної роботи.

Одним із ключових є компетентнісний підхід, який передбачає орієнтацію освітнього процесу на формування інтегрованих результатів навчання — знань, умінь, навичок і ціннісних орієнтацій [13]. У межах цього підходу навчання розглядається як процес набуття здатності ефективно діяти у професійних ситуаціях, що є особливо важливим у роботі з військовослужбовцями та ветеранами.

Важливе місце займає діяльнісний підхід, який передбачає залучення студентів до моделювання реальних професійних ситуацій через кейс-метод, тренінги, рольові ігри та симуляції. Такий підхід дозволяє формувати практичні

навички соціального супроводу, кризового втручання та взаємодії з клієнтами у складних життєвих обставинах.

Особливого значення набуває травмоінформований педагогічний підхід, який базується на розумінні впливу психологічної травми на поведінку та соціальне функціонування особистості. Його застосування у підготовці соціальних працівників передбачає формування здатності майбутніх фахівців працювати без ретравматизації клієнтів, створювати безпечне освітнє та професійне середовище.

Також ефективним є міждисциплінарний підхід, який інтегрує знання з соціальної роботи, психології, медицини та публічного управління. Робота з військовослужбовцями та ветеранами є найбільш ефективною саме в умовах мультидисциплінарної взаємодії фахівців різного профілю.

Окремо слід виділити практико-орієнтований підхід, який передбачає посилення ролі практики у процесі навчання, зокрема через проходження стажувань у соціальних службах, ветеранських організаціях та реабілітаційних центрах. Це дозволяє забезпечити поступовий перехід від теоретичного навчання до реальної професійної діяльності.

Таким чином, ефективне формування професійної компетентності фахівців соціальної роботи у сфері підтримки військовослужбовців та ветеранів можливе лише за умови комплексного застосування сучасних педагогічних підходів, що поєднують теоретичну, практичну та ціннісну підготовку.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє узагальнити, що професійна компетентність фахівців соціальної роботи у сфері підтримки військовослужбовців та ветеранів має інтегративний характер і формується як система взаємопов'язаних компонентів, що поєднують знання, практичні вміння, ціннісні орієнтації та здатність до рефлексії. Такий підхід до її розуміння забезпечує більш повне врахування специфіки професійної діяльності в умовах війни та повоєнного відновлення.

Специфіка професійної діяльності у зазначеній сфері зумовлюється комплексністю соціально-психологічних проблем клієнтів, наявністю бойового досвіду та високим рівнем травматизації, що потребує застосування спеціалізованих підходів, зокрема травмоінформованої практики, а також ефективної міжвідомчої та міждисциплінарної взаємодії. У зв'язку з цим підвищується роль практичної підготовки та готовності фахівців діяти в умовах невизначеності та кризових ситуацій.

Визначення структури професійної компетентності з урахуванням військового контексту дає підстави виділити ключові компоненти, серед яких особливого значення набувають здатність до кризового втручання, робота в мультидисциплінарних командах, володіння травмоінформованим підходом та розуміння особливостей військової культури. Сукупність цих компонентів забезпечує ефективність професійної діяльності у сфері підтримки військовослужбовців та ветеранів.

Формування зазначеної компетентності потребує комплексного застосування сучасних педагогічних підходів, зокрема компетентнісного, діяльнісного, міждисциплінарного, практико-орієнтованого та травмоінформованого, що забезпечують інтеграцію теоретичної підготовки з практичним досвідом і сприяють підвищенню якості професійної підготовки майбутніх фахівців.

Водночас виявлено недостатню розробленість цілісних підходів до формування професійної компетентності фахівців соціальної роботи у зазначеній сфері, зокрема у частині створення системних освітніх моделей, що відповідають сучасним викликам воєнного та повоєнного періоду. Це зумовлює необхідність подальших досліджень, спрямованих на розроблення практико-орієнтованих моделей підготовки, емпіричне вивчення рівня сформованості професійної компетентності та впровадження інноваційних педагогічних технологій у освітній процес.

Список використаних джерел

1. Сайко, Н. О. (2024). Соціальна робота з військовими та ветеранами російсько-української війни. *Витоки педагогічної майстерності*, (34), 218-222. DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2024.34.318131>
2. Дакал Д. А., Голубенко Т. О., Івженко І. Б. (2025). Військова соціальна робота в Україні: основні засади, підходи та перспективи розвитку. DOI: <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2025.103.08>
3. Назмієв, А. О. (2025). Сутність і зміст соціально-психологічної роботи з військовослужбовцями, ветеранами війни та членами їх родин. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*, 1(56), 150-153. DOI: <http://orcid.org/0000-0001-7939-8733>
4. Товстуха, О. М. (2025). Критерії професійної підготовки фахівців соціальної сфери до роботи з ветеранами війни та членами їх сімей. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*, (2 (57)), 207-210. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2025.57.207-210>
5. Столярик, О. Ю., & Семигіна, Т. В. (2024). Орієнтовані на травму підходи: важливість у підготовці соціальних працівників та напрями розвитку. *Педагогічна Академія: наукові записки*, (10). DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13895828>
6. Данильчук, Л. О. (2024). Компетентнісний підхід до обґрунтування необхідних міжгалузевих спеціальних компетентностей у професійній підготовці майбутніх фахівців соціальної сфери. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*, (4), 124–131. URL: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/12445>
7. Чорноштан, Є. В. (2025). Рекомендації щодо впровадження ефективних програм фундаментальної професійної підготовки соціальних працівників у закладах вищої освіти України на основі зарубіжного досвіду. *Академічні*

- візії, (49). URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/2323>
8. Wooten, N. R. (2015). Military social work: Opportunities and challenges for social work education. *Journal of Social Work Education*, 51(sup1), S6-S25. URL: <https://doi.org/10.1080/10437797.2015.1001274>
9. Canfield, J. (2014). Traumatic stress and affect management in military families. *Social work in mental health*, 12(5-6), 544-559. URL: <https://doi.org/10.1080/15332985.2014.899296>
10. Herzog, J. R., Whitworth, J. D., & Scott, D. L. (2020). Trauma informed care with military populations. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 30(3), 265-278. URL: <https://doi.org/10.1080/10911359.2019.1679693>
11. Lattas, D., Jefferies, G., Ross, R. M., & Adams, B. (2024). Developing simulation-based learning for forensic social work. *Advances in Social Work and Welfare Education*, 25(2), 34-53. URL: <https://search.informit.org/doi/epdf/10.3316>
12. Погранична, Н. М., Савчук, Н. В., & Акопян, Г. М. (2025). Компетентнісний підхід у вищій освіті: інтеграція теорії та практики в підготовці фахівців. *Академічні візії*, (41). URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/1734>
13. McGuire, L. E., & Lay, K. A. (2020). Reflective pedagogy for social work education: Integrating classroom and field for competency-based education. *Journal of Social Work Education*, 56(3), 519-532. DOI: <https://doi.org/10.1080/10437797.2019.1661898>
14. Вакуленко, С. М., & Дороженко, В. О. (2026). Соціальна робота з ветеранами/ветеранками російсько-української війни та їхніми сім'ями як складова ветеранської політики. *Психологія та соціальна робота*, (1), 39-52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2707-0409.2026.1.4>

15. Цимбалюк, І. О., & Колосок, А. М. (2024). Теоретичні основи соціально-економічної реінтеграції ветеранів у цивільне суспільство. *Ввічливість. Humanitas*, (2). URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/24530>
16. Овдій, Н. М. (2024). Порівняльний аналіз вітчизняних і зарубіжних практик формування професійної компетентності соціальних працівників. *Comparative Professional Pedagogy*, 14(2), 192-199. DOI: [https://doi.org/10.31891/2308-4081/2024-14\(2\)-17](https://doi.org/10.31891/2308-4081/2024-14(2)-17)